

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра маркетингу та УІД
Сумський регіональний центр
інтелектуального розвитку
Українська асоціація маркетингу
Всеукраїнська спілка вчених-економістів**

**Збірник тез доповідей
ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

**«МАРКЕТИНГ ІННОВАЦІЙ
І ІННОВАЦІЇ У МАРКЕТИНГУ»**

24-25 вересня 2015 року

Суми 2015

Хлобистов Є.В.
*ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України» /
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej*
Кобзар О.М., Шевченко І.В.
*ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України»*

ІННОВАЦІЙНЕ СТИМУЛОВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Стимулювання підвищення ефективності державної екологічної політики спирається на декілька складових: по-перше, це стимулювання, яке пов'язане з визначенням прав та повноважень органів державної влади, в компетенцію яких безпосередньо входять питання використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища, забезпечення екологічно безпеки населення та територій. По-друге. Це творча адаптація найбільш успішних практик реалізації екологічної політики, що впроваджені як на теренах ЄС, та і в сусідніх державах. По-третє, це трансформація економічних механізмів екологічної політики до умов зміни внутрішнього ринку товарів та послуг, що обумовлює зниження обсягів виробництва базових галузей промисловості, видобутку вугілля, скорочення потреби у енергоносіях, підвищення їх ціни для населення та виробників, підвищення ролі агропромислового виробництва у формуванні національного багатства країни тощо.

Зупинимось на декількох складових цих процесів – децентралізації управління в сфері екологічної політики та формування новітніх механізмів екологічної політики, що відрізняються інноваційним змістом та потребують креативного застосування, на прикладі Стратегічної екологічної оцінки (СЕО).

Проблематика децентралізації як одного із засобів підвищення ефективності функціонування публічної влади вже впродовж тривалого часу перебуває в полі зору вітчизняних науковців. Особливо цікавим на сьогодні для України є ознайомлення з кращими прикладами впровадження децентралізації у зарубіжних державах, зокрема Іспанії.

В Іспанії існує 19 автономних територій, що включають у себе 50 провінцій і більше восьми тисяч муніципалітетів. Повноваження у сфері охорони навколишнього природного середовища розподіляються між різними рівнями влади наступним чином.

Державний рівень. У сфері охорони навколишнього природного середовища на державному рівні визначаються принципи екологічної політики, розвивається рамкове природоохоронне законодавство та здійснюється стратегічне планування. При цьому, як правило, при визначенні мети та завдань екологічної політики центральна влада залучає до співробітництва уряди автономних територій. У деяких питаннях, зокрема управління прибережними морськими смугами, зміна клімату, державна влада має виключну компетенцію.

Регіональний рівень. Уряди територій, що мають автономне врядування, відповідають за реалізацію екологічної політики та дотримання екологічного законодавства, можуть визначати пріоритети дій в межах їх юрисдикції, запроваджувати певні інструменти реалізації екологічної політики, реалізовувати інвестиційні програми, реагувати на порушення екологічного законодавства.

Муніципальний рівень. Законодавством Іспанії, хоча й не дуже чітко, визначено, що муніципалітети мають виконувати певні мінімальні функції у сфері охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів. Обсяг зазначених функцій диференціюються в залежності від кількості населення у муніципалітеті.

Вертикальна координація між адміністративними рівнями відбувається у контексті «секторальних конференцій». Конференція з охорони навколишнього природного середовища об'єднує керівників екологічних міністерств / департаментів всіх автономних територій та Міністерства сільського господарства, продовольства та навколишнього природного середовища Іспанії. Інші політичні та адміністративні органи можуть приймати участь лише в якості спостерігачів. На засіданнях, що відбуваються при наймі двічі на рік, обговорюються та вирішуються питання щодо національного законодавства; створюються плани щодо співпраці органів центральної влади та урядів автономних територій, відбувається контроль за їх виконанням; обмін інформацією між центральними та регіональними урядами; формулюються спільні позиції щодо вимог ЄС тощо.

В цілому можна зазначити, що в Іспанії завдяки децентралізації автономним територіям було надано можливість адаптувати екологічну політику до місцевих потреб. Проте, реалізація цієї ідеї в Україні повинна бути виваженою і враховувати особливості розвитку суспільних та державних інститутів, що склались у нашій країні.

Успіх екологічної політики Іспанії багато в чому спирається на ефективне застосування практик і важелів, що мають на меті

передбачити розвиток та генерування конфліктів, навколо планів та програм територіального розвитку, зокрема. Таким механізмом виявляється СЕО. Це один з сучасних інструментів екологічної політики, що сприяє підвищенню її комплексності та дієвості. Така оцінка завчасно сигналізує про екологічно незбалансовані варіанти розвитку тобто можливість уникнення помилок та попередження збитків. При якісному застосуванні СЕО, за умови дотримання всіх рекомендацій знижується ризик значних витрат на усунення шкоди, якої можна було б уникнути. Окрім цього стратегічна екологічна оцінка сприяє транскордонній співпраці, вона може виступати основою для співпраці на регіональному рівні з метою вирішення різних питань, що стосуються, транскордонних природоохоронних територій, транскордонних водних шляхів, транспортних вузлів, транскордонного забруднення тощо.

Попри законодавчу неврегульованість питання СЕО в Україні на сьогодні, логіка суспільного розвитку вимагає у плануванні діяльності дотримуватися принципів, на яких базується СЕО. Добровільне застосування цього інструменту заохочують поки, що лише закордонні донори, інвестори і кредитори. Тому стає очевидним, що неправильне застосування СЕО нівелює її ідею; процедурні норми прописують варіант поведінки учасників правовідносин з погляду інтересів усього суспільства; деякі елементи СЕО не можуть бути реалізовані без допомоги правової процедури.

Першочерговим та вкрай актуальним питанням виступає закріплення в національному законодавстві України обов'язковості стратегічної екологічної оцінки рішень (політик, планів та програм), що стосуються соціально-економічного розвитку регіонів, розвитку секторів економіки, просторово-територіального розвитку та використання природних ресурсів.

Прийняття спеціального закону «Про стратегічну екологічну оцінку», де будуть визначені критерії екологічної значимості стратегічних рішень, які стануть підставою для прийняття рішень про проведення або не проведення стратегічної екологічної оцінки буде сприяти розвитку національної екологічної політики та збереженню навколишнього природного середовища. Нині йдеться про якісний, ефективний, суцільно дієвий законопроект, що дозволить застосовувати процедури СЕО до будь-яких проектних пропозицій, незалежно від джерел фінансування і відповідно до визначених регулятивних процедур проведення СЕО (які, до речі, в Україні відсутні).

СЕО виступає одним із ефективних інструментів екологічної політики інтеграції принципів сталого розвитку в системі планування.

Адже, по-перше, проведення процедури СЕО покращує сприйняття та розуміння напряму руху екологічних міркувань та передбачення ризиків ще на етапі пошуку найбільш екологічно і соціально прийняттого рішення долучаючи обов'язкове проведення консультацій з різними зацікавленими сторонами. А по-друге, забезпечує високий рівень охорони навколишнього природного середовища шляхом планування суспільного розвитку та господарської діяльності враховуючи пріоритетність факторів впливу на навколишнє середовище. Крім того, СЕО, як інноваційний механізм екологічної політики, сприяє забезпеченню сталого розвитку та становленню прозорого процесу прийняття рішень. З іншого боку, вирішення нагальних проблем розвитку державної екологічної політики вимагає не тільки науково-технічних, але й адміністративних («управлінських») інноваційних рішень. Спираючись на аналіз досвіду Іспанії, зазначимо, що для України таким інноваційним управлінським інструментом реалізації державної екологічної політики в умовах децентралізації влади може стати системне та унормоване проведення громадських зборів (так званих «конференцій» зацікавленої громадськості) за участі представників громади, бізнесу, центральної влади та урядів всіх автономних територій. Така форма співпраці дає можливість центральній владі та регіонам висловлювати свої інтереси та занепокоєння, ефективно шукати шляхи досягнення компромісів. Така форма суспільного діалогу може сформувати принципово новітній моніторинг дієвості та перспективності державної екологічної політики.

Шевлюга О.Г.

Сумський державний університет

РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Економіко-математичні моделі вивчають якісні причинно-наслідкові відносини, які виникають між економічними процесами і явищами. Для встановлення зв'язку між економічними показниками використовується регресійний аналіз, який установлює зв'язок випадкової результативної змінної Y і керованих змінних $x_1, x_2, \dots, x_m \dots$ у функції:

$$Y = F(x_1, x_2, \dots, x_m) \quad (1)$$

Для впровадження заходів з підвищення рівня техніко-технологічного розвитку проведемо попередній аналіз даних на